

Mgr. art. Peter Gregvorek

**SOCHA sv. FLORIÁN S PODSTAVCOM
R.1810**

HORNÉ OREŠANY

Priebeh reštaurovania
v roku 2019

OBSAH

I. ZÁKLADNÉ ÚDAJE O PAMIAATKE	3
2. VÝSLEDKY REŠTAURÁTORSKÉHO VÝSKUMU.....	4
3. POSTUP A TECHNOLOGIA REŠTAUROVANIA.....	6
4. FOTODOKUMENTÁCIA.....	9
5. PRÍLOHY.....	24

1. ZÁKLADNÉ ÚDAJE O PAMIATKE

1. Názov pamiatky : **Socha sv. Floriána s podstavcom**

2. Predmet reštaurovania: Architektonická časť pamiatky (podstavec), sochárska časť- Socha, kovové časti: kramle, zástava - kopia

3. Číslo ÚZPF celku : nie je v zozname NKPU

4. Typ pamiatky: Z kamenných blokov – segmentov vystavaný podstavec s reliéfom v tvare volút s páskou. Na podstavci, hlavici je zvrchu ukotvená o železný trň socha sv. Floriána.

Sekundárne: štyri oktagonálne nárožné stĺpy po obvode dnes poškodeného schodiska.

5. Datovanie: 1810

6. Autor: neznámy sochár – kamenár

7. Technika: Prírodný opracovaný kameň – „Chtelnický“ onkolitový (šedý riasový) vápenec v blokoch murovaný na ložnú maltu (päťka, driek, hlavica). Na vrchu podstavca so sochou. Celé súsošie stálo na schodiskovom, zloženom stupni s okapovými oblými hranami (4 kusy)

8. Rozmery: š = cm, hl = cm, v = cm

9. Umiestnenie pamiatky:

Okres: Trnava

Lokalita: Obec Horné Orešany – intravilán obce

10. Majetkovo-právne vzťahy

Vlastník: Obec Horné Orešany

11. Reštaurátor: Mgr. art. Peter Gregvrek

2. VÝSLEDKY REŠTAURÁTORSKÉHO VÝSKUMU

(dôležité informácie z výsledkov, ktoré určili spôsob a technológiu reštaurovania)

- Statika pamiatky so základmi bola v nevyhovujúcom stave, dopredu naklonená, nestabilná (spoje uvoľnené – hýbali sa). Neumožňovala zotrvanie pamiatky na mieste. V blízkej budúcnosti jej hrozilo zrútenie. Potrebná: demontáž, revízia a kvalitnejšie vyhotovenie základov a jadra, reinštaláciu pomníka.
- Betónový základ sa na obnažených miestach drobil a bol navezený vo forme stavebnej kamennej suty. Socha bola zrejme v minulosti premiestnená a neodborne preinštalovaná (vtedy pravdepodobne pribudli štyri náročné stĺpy pamiatky, 2. etapa).
- Niveleta základov, schodiskového stupňa - spodná úroveň pamiatky bola odokrytá po odkope cca 30 cm pod úrovňou okolitého terénu (nový základ bude nutné zrealizovať vyššie).
- Kamenný povrch pamiatky bol zvetraný, narušený od intenzívnych poveternostných vplyvov a nepriedušných premalieb. Miestami sa kameň rozpadával.
- Na stavbu bol použitý opracovaný kameň – kalcitový (vápencový) pieskovec až zlepenec, lokálne aj s drobnými kazovými deformáciami, a priestorovými dutinami.
- V hornej tretine drieku stĺpa je originálny latinský nápis:
„*In honorem Sancti Floriani manc Statuam posuit Iosephus Kondrla 1810*“ (Na počesť svätého Floriána dal sochu ručne postaviť Jozef Kondrla 1810)
- Originál pamiatky bol opracovaný rôznymi technikami, podporujúcimi odlišnosť jednotlivých častí: štokovanie, šálírovanie, brúsený a hladný kameň.
- Celý povrch pamiatky bol stmavnutý, pokrytý uhlíkovými usadeninami, vsiaknutými do hĺbky pórov kameňa, machmi a lišajníkmi.
- Celá pamiatka bola neodborne viac-krát premaľovaná olejovými a syntetickými farbami. Pod ich vrstvou sa stráca čitateľnosť plasticity originálu. Tmelenie bolo aplikované formou náteru – nánosu riedkeho cementového „šlikru“. Pod cementovým tmelom a olejovými farbami, má kameň obmedzenú kapilárnu vodivosť. Pod povrchom sa kumulovala vodná para a tá v zimných mesiacoch kondenzovala, zamrzala a tým narúšala originálny vápenec.
- Ďalšie poškodenia: zvetrané a vypadané špárovanie, drobné úlomky. Poškodené špárovanie bolo opravované cementovým tmelom. Do spojov boli vložené kovové klíny.

- Sekundárne betónovanie – spevnenie. Okolo schodiskového stupňa bol vyhotovený betónový múrik (2. etapa). Veľmi tvrdý, 25 cm hrubý cementový betón, do ktorého boli zaliate nárožné stĺpiky. Slúžil na fixovanie pamiatky, dekoráciu a ako vyrovnávací podklad. Okolo betónu bol originálny kameň schodov poškodený - vyštípený.
- Pamiatka bola v nedávnej minulosti ešte dodatočne sekundárne premaľovaná (4. etapa).
- Celkovo môžeme identifikovať dve hlavné sekundárne etapy úpravy: preinštalovaním, dobetónovaním, doplnením stĺpikov, tmelením, lepením a osadením železnej piky so zástavkou (etapa 3).
- Zasolenie a zavlhanie pamiatky bolo zistené v menšom rozsahu (svahovitý terén).
- Poškodené a chýbajúce časti pamiatky: ľavá ruka s držadlom putne, vrchná časť zástavy s kovovou pikou, nos, lemy drapérie, hrany architektonických častí.

3. POSTUP A TECHNOLOGIA REŠTAUROVANIA

Zámerom a cieľom reštaurovania bolo stabilizovať a rehabilitovať hmotnú a historickú podstatu pamiatky – prícestnej sochy so sakrálnou tematikou ako svätého ochrancu pred požiarmi. Zároveň obnoviť pôvodný výtvarný výraz pamiatky. Preto postup a technológia reštaurovania prebiehali v intenciách s výsledkami reštaurátorského výskumu, následným spôsobom:

- a) Statické zabezpečenie: vyhotovenie nových, pevnejších základov a betónového jadra - po demontáži.
- b) Odstránenie sekundárnych neodborných a nevhodných zásahov, doplnkov a premalieb (farby, betóny, tmely, lepenia, kovové zhrdzavené časti,...)
- c) Zreštaurovanie kamennej časti originálu pamiatky.
- c) Zreštaurovanie originálneho schodiskového stupňa.
- d) Montáž na pôvodné miesto.
- e) Umiestnenie 4 sekundárnych stĺpikov mimo pamiatky.

Postup a technológia reštaurovania:

1. Reštaurátorský výskum a návrh na reštaurovanie.
2. Demontáž pamiatky až na základ a deponovanie do ateliéru.
3. Základné očistenie od depozitu, machov, plesní a lišajníkov a sekundárnych tmelov, doplnkov (mechanicky, chemicky).

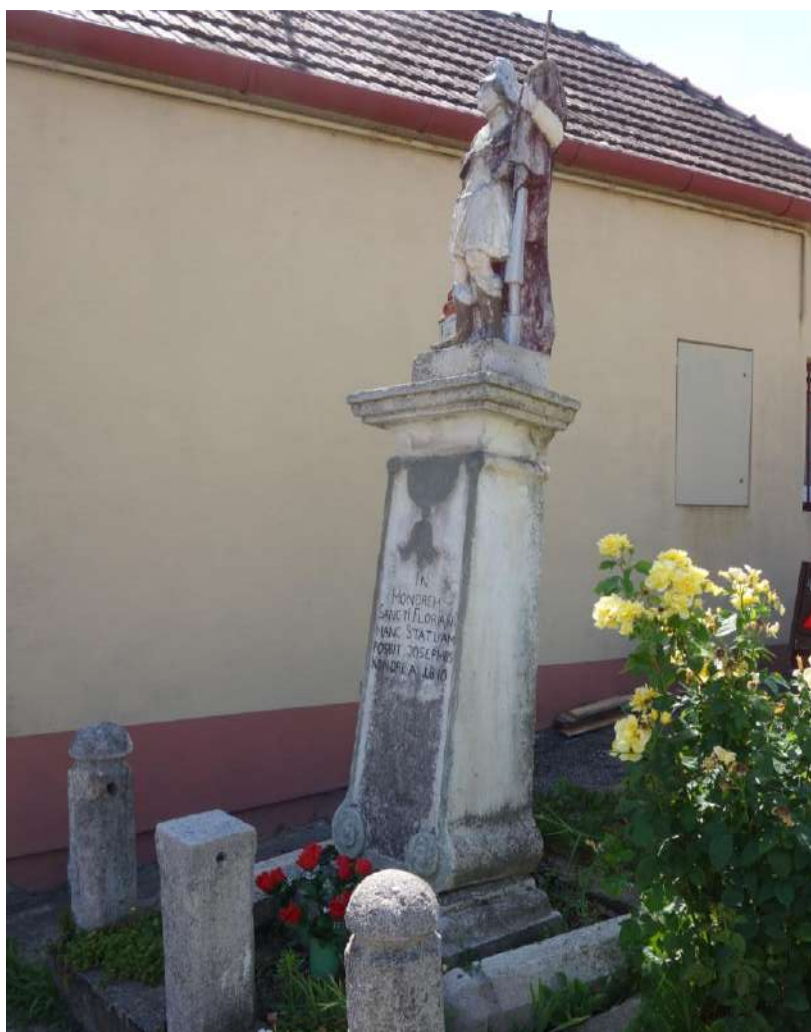
4. Statické zabezpečenie častí, ktoré sa mohli počas prác poškodiť (mechanicky, petrifikácia,...).
5. Čistenie pomníka od uhlíkových deozitov a nečistôt (chemicky, mokrým procesom).
6. Celoplošné odstránenie sekundárnych premalieb a vrstiev na originálny kamenný povrch. Po skúškach rozpustnosti sa optimálny ukázala zmes zložená z organických rozpúšťadiel, mierne zahustená parafínom v kombinácii s alkoholmi (tzv. Taubnerovo rozpúšťadlo alebo Superkromofág). Po zmäkčení povrchu v kombinácii s mechanickým dočisťovaním skalpelami. Pri dočisťovaní sa prihliada na prirodzenú patinu ako na historickú danosť
7. Odsol'ovanie silne znečistených miest obkladmi z buničiny a destilovanej H₂O. Dočisťovanie vzliňaním cez kapiláry.
8. Vyhubenie mikroorganizmov celoplošne naneseným prípravkom pre likvidáciu biologických nečistôt (Keim - algicid plus).
9. Konzervovanie a petrifikácia hmoty organokremičitanmi (Porosil Z – Rapid).
10. Tmelenie a rekonštrukcia poškodených častí umelým kameňom (Remers – restauro).
11. Obnova zasekania a monochrómie originálneho písma, impregnácia (zvýraznenie presekaním, monochrómia, zaleštenie , hydrofobizácia).
12. Retuš: povrch novovzniknutých tmelov štruktúrou a farebne zjednotený s farebnosťou okolia (Keim Soldalit).
13. Vyhotovenie nového, kvalitného železobetónového základu podľa STN (min. C32) na mieste starého, ktorý bude rozobratý a odstránený.
14. Montáž pamiatky na pôvodné miesto - na novú základovú platňu a jadro. Lepenie segmentov schodov a stĺpa na ložnú maltu (ako originál). Kotvenie originálnymi železnými kramľami (zakonzervované) a sochu na nerezovú tyč.

15. Osadenie novej zrekonštruovanej kópie - piky zástavy. Podľa dobových analógií a všeobecne zaužívaných vzorov. Kov: leštená hrubá mosadz, zakonzervovaná.
16. Oprava špárovania segmentov tmelom - originálnym spôsobom.
17. Záverečná hydrofobizácia a konzervácia (Porosil WV).
18. Reštaurátorská dokumentácia o priebehu reštaurovania.

Mgr. art. Peter Gregvorek – reštaurátor
Adresa: Košolná 61, 919 01 Košolná
+421 905 486753, gregvorek@gmail.com

2019

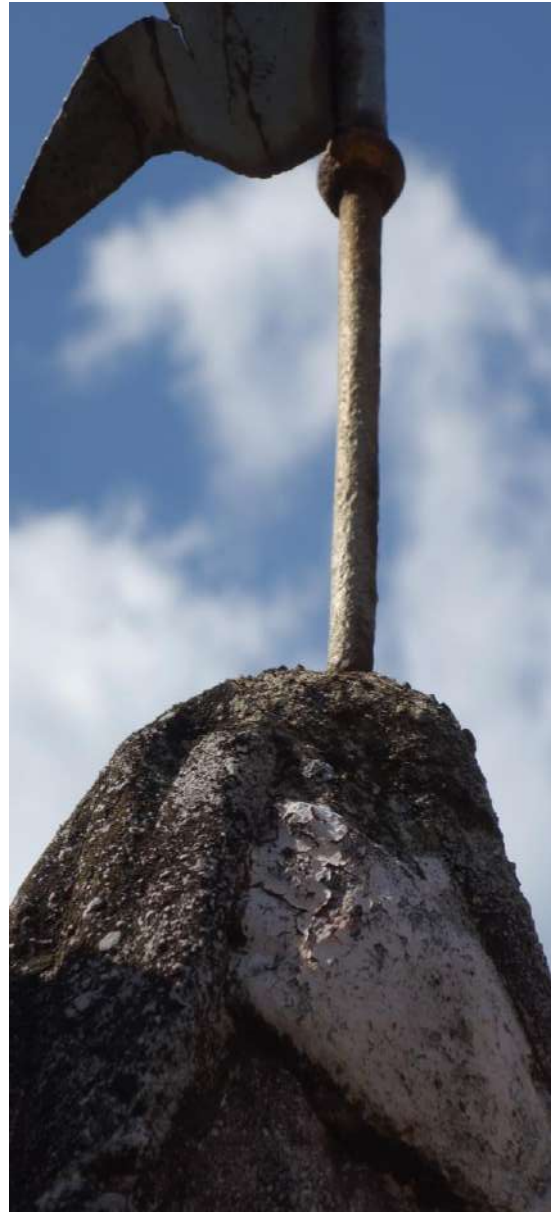
4. FOTODOKUMENTÁCIA - Stav pred reštaurovaním.

Detaily pred reštaurovaním.

Sondážny prieskum, demontáž, istenie, objav pôvodného schodisk. stupňa.

Objav pôvodného schodiskového stupňa a absencia základu – suť, hlina.

Mechanické odstraňovanie premalieb, polovičné čistenie.

Stav po očistení, odstránení premalieb, poškodenia kameňa pod tmelením.

Čistenie, stav po očistení, lepenie zástavy, tmelenie, oprava písma.

Po očištění, vytmelení, opracování tmelov, rekonstrukci chýbajících částí.

Pred retušou vytvrdnutých vytmelených miest, pred dokončením.

KOMORA REŠTAURÁTOROV

OSVEDČENIE

na špecializáciu reštaurovania

v oblasti

REŠTAUROVANIE DREVENÝCH PLASTÍK,
ARCHITEKTONICKÝCH ČLÁNKOV A OLTÁRNYCH
ARCHITEKTÚR

REŠTAUROVANIE KAMENNÝCH PLASTÍK, A
ARCHITEKTONICKÝCH ČLÁNKOV

Mgr.art.

PETER GREGVOREK

Číslo osvedčenia:

00181

Špecializovaná reštaurátorská skúška vykonaná: 24. 5. 1999

Vladimír Bednár
predseda skúšobného senátu

Bettina H. Stelzer
predseda predstavenstva
Komory reštaurátorov

KOMORA REŠTAURÁTOROV

OSVEDČENIE

Mgr. Peter Gregvorek

je zapísaný v zozname členov Komory reštaurátorov
so sídlom v Bratislave

Vydané 28.11.1994

Číslo 52

Bedřich Hoffmeister
predseda predstavenstva
Komory reštaurátorov